

Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ trong REDD+

Sổ tay dành cho thúc đẩy viên cơ sở

Câu hỏi và trả lời

Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ trong REDD+: Sổ tay dành cho thúc đẩy viên cơ sở
Câu hỏi và trả lời

Bản quyền © RECOFTC, tháng 1/2014
Bangkok, Thái Lan

Tất cả các ảnh sử dụng trong cuốn sổ tay này thuộc bản quyền của RECOFTC.

Việc tái bản cuốn tài liệu này nhằm mục đích giáo dục hoặc phi thương mại được cho phép mà không cần phải có sự đồng ý trước bằng văn bản của bên có bản quyền với điều kiện nguồn trích tài liệu được trích dẫn đầy đủ. Nghiêm cấm tái bản cuốn tài liệu này để bán hoặc cho các mục đích thương mại khác mà không có sự đồng ý trước bằng văn bản của bên có bản quyền.

Tài liệu này biên soạn bởi Dự án đào tạo nâng cao năng lực về REDD+ cho cấp cơ sở của RECOFTC được Cơ quan Hợp tác và Phát triển Na Uy (Norad) tài trợ. Những quan điểm và thông tin đưa ra trong ấn phẩm này không nhất thiết phản ánh những quan điểm hoặc thông tin của RECOFTC – Trung tâm vì Con người và Rừng, Liên minh khí hậu và NORAD.

Mục đích của cuốn tài liệu này

Cuốn tài liệu này được xây dựng nhằm hỗ trợ cho giảng viên và thúc đẩy viên địa phương, những người tham gia vào xây dựng năng lực, tập huấn về biến đổi khí hậu (BĐKH) và REDD+ và có kiến thức cơ bản về các lĩnh vực này.

Cuốn sổ tay hỏi và trả lời này được xây dựng dựa trên nguyên tắc người dân bản địa và cộng đồng địa phương có quyền tự quyết, đưa ra hoặc thu hồi sự đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ (FPIC) của mình đối với các dự án với vai trò từ bên ngoài bởi các dự án đó có thể ảnh hưởng đến sinh kế, sự tiếp cận tài nguyên đất, cũng như các tiêu chuẩn, giá trị văn hóa xã hội của họ. Đặc biệt trong bối cảnh REDD+, 10 câu hỏi và trả lời đưa ra trong cuốn tài liệu này được thiết kế nhằm đáp ứng nhu cầu ngày càng tăng trong việc góp phần đảm bảo an toàn về môi trường và xã hội của REDD+.

Câu hỏi trong sổ tay này là những gì thường được tham dự viên hỏi trong các cuộc tập huấn và xây dựng năng lực ở địa phương. Mười câu hỏi và trả lời đó tập trung giải thích các vấn đề sau:

- Khái niệm cơ bản, nguồn gốc và tầm quan trọng của FPIC;
- Nguyên tắc cơ bản của FPIC;
- Thực trạng FPIC trong lĩnh vực quản lý nguồn tài nguyên thiên nhiên nói chung và ngành lâm nghiệp nói riêng;
- Khung pháp lý và điều luật trong nước và quốc tế ủng hộ việc sử dụng FPIC;
- Thực trạng việc thực hiện FPIC trong REDD+; và
- Thách thức chính của việc thực hiện FPIC trên thực tế và vai trò của người dân bản địa, cộng đồng địa phương trong quá trình đó.

Những ví dụ, trường hợp liên quan được lồng ghép trong cuốn tài liệu này nhằm giúp giải thích cho các câu trả lời. Những ví dụ đó cũng được lấy từ các lĩnh vực và khu vực khác vì các quá trình và việc thực hiện REDD+ đảm bảo quyền FPIC vẫn còn hạn chế trong khu vực Châu Á Thái Bình Dương.

Cuốn sổ tay hỏi và trả lời về FPIC bản tiếng Việt được dịch và điều chỉnh cho phù hợp với bối cảnh địa phương từ quyển “Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ trong REDD: Sổ tay dành cho thúc đẩy viên cơ sở” bản tiếng Anh.

10 câu hỏi chính

1 Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ (FPIC) là gì? Tại sao FPIC lại quan trọng?

3 Chữ “trước” có nghĩa gì trong quá trình FPIC?

5 Chữ “đồng thuận” có nghĩa gì trong quá trình FPIC?

2 Chữ “tự nguyện” có nghĩa gì trong quá trình FPIC?

4 Chữ “được thông tin đầy đủ” có nghĩa gì trong quá trình FPIC?

6 Các lĩnh vực quản lý tài nguyên thiên nhiên khác nhau nào có thể áp dụng FPIC?

7 Tại sao FPIC lại quan trọng trong lĩnh vực quản lý rừng và thực trạng FPIC hiện nay như thế nào?

8 Khung pháp lý và chính sách quốc gia, quốc tế nào cần phải sử dụng FPIC và thực tế việc thực hiện FPIC trong REDD+ đang diễn ra như thế nào?

9 Những thách thức chính nào gây cản trở việc đưa FPIC vào thực tiễn REDD+ và cơ quan nào sẽ đảm bảo FPIC trong REDD+ được thực thi ở cấp quốc gia?

10 Vai trò của người dân địa phương với việc áp dụng FPIC trong bối cảnh REDD+ là gì?

Câu hỏi 1

Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ (FPIC) là gì? Tại sao FPIC lại quan trọng?

Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ (FPIC) có thể tổng quát là việc thừa nhận quyền tự quyết. Khi các dự án phát triển hay dự án xây dựng cơ sở hạ tầng được lập kế hoạch và triển khai, FPIC đem đến quy trình cụ thể cụ thể về văn hóa nhằm đảm bảo quyền của người dân địa phương¹. Quá trình FPIC dựa trên cơ sở thực tế rằng người dân địa phương có quyền thương thảo điều kiện đối với bất kỳ dự án nào có ảnh hưởng trực tiếp tới lối sống hay sinh kế của người dân, trong đó có cả quyền sử dụng đất và tài nguyên đất². Nói cách khác, người dân địa phương có thể chấp nhận hay phản đối một dự án xây dựng cơ sở hạ tầng hay dự án phát triển do bên ngoài đề xuất³. Ngoài ra họ cũng có thể đưa ra điều kiện và thương thảo các điều khoản để có thể chấp nhận hay từ chối dự án đó. Tuy nhiên thông thường người dân địa phương thiếu quyền lực chính trị để đưa ra chính kiến của mình và để chính kiến đó được công nhận. FPIC đem đến cơ hội và cơ chế để quyền cơ bản của người dân được tôn trọng, để đưa ra tiếng nói của người dân về một dự án nào đó được đề xuất.

Khái niệm FPIC không hề mới, nó bắt nguồn từ những dự án phát triển quy mô lớn có tác động đáng kể đến việc sử dụng đất và nguy cơ cao trong việc gây ra mâu thuẫn giữa các cộng đồng chịu ảnh hưởng và các bên thực hiện dự án. Các dự án phát triển công nghiệp như khai thác mỏ⁴, dầu, khí đốt⁵ là ví dụ điển hình cho những mâu thuẫn này.

Việc lấy đi quyền của người dân địa phương bằng cách không cho họ tham gia vào quy trình ra quyết định đã ảnh hưởng đến cuộc sống và sinh kế của họ, đặc biệt đến những người có liên quan đến sở hữu đất tranh chấp từ trước tới nay đã làm cho FPIC trở nên cần thiết. Sự tập trung ban đầu của FPIC là vào người dân bản địa nhưng với

-
1. Người dân địa phương là những người sinh sống gần rừng và có sinh kế phụ thuộc rất lớn vào các sản phẩm và dịch vụ từ rừng. Người dân địa phương bao gồm cộng đồng bản địa, người dân tộc thiểu số, người dân di cư và nông hộ ở khu vực nông thôn.
 2. Edwards, K, Triraganon, R, Silori, C, & Stephenson, J 2012, *Putting Free, Prior, and Informed Consent into Practice in REDD+ Initiatives: A Training Manual*, RECOFTC, IGES and Norad, Bangkok, Thailand.
 3. Ibid.
 4. Mahanty, S & McDermott, CL 2012, 'Free, Prior and Informed Consent in Mining and Forest Certification: Lessons for REDD+'. Presented at "Beyond Carbon", *Justice and Equity in REDD+* workshop, University of Oxford. Available from: <www.eci.ox.ac.uk/redd/downloads/ppt/1-3-mcdermott.pdf>. [7 January 2014].
 5. Voss, M, & Greenspan, E 2012, *Community Consent Index: Oil, Gas and Mining Company Public Positions on Free, Prior, and Informed Consent*, Oxfam America Research Background series, Available from: <www.oxfamamerica.org/files/community-consent-index.pdf>. [7 January 2014].

sự thảo luận đang lớn dần lên về việc làm thế nào để tôn trọng quyền của cộng đồng địa phương, đặc biệt là những người sống phụ thuộc vào tài nguyên đất và rừng, khiến FPIC đang dần có được vị thế quan trọng trong lĩnh vực lâm nghiệp. Do đó quyền FPIC (về mặt lý luận) có thể áp dụng cho bất kỳ dự án nào có ảnh hưởng đến cuộc sống và sinh kế của người dân địa phương. Khi không tiến hành quá trình FPIC hợp pháp thì sự bất đồng của người dân đối với một dự án phát triển thường rất phổ biến. Điều này thậm chí còn trầm trọng hơn khi dự án có tác động tiêu cực đến đời sống và phúc lợi của các cộng đồng bị ảnh hưởng hoặc có tiềm năng làm thoái hóa giá trị văn hóa và xã hội của cộng đồng hoặc của vùng dự án đề xuất. Trên thế giới, một số dự án đã bị đình chỉ hoặc hủy bỏ do thiếu tham vấn với các cộng đồng bị ảnh hưởng, dẫn đến các cuộc biểu tình của nông dân, cộng đồng địa phương và người dân bản địa. Kết quả là những người thực hiện có thể phải đối mặt với một loạt các hậu quả như tốn thêm chi phí do chậm triển khai dự án. Người dân địa phương có thể phải hứng chịu nhiều mất mát về nguồn sinh kế và sinh hoạt hàng ngày, mối đe dọa đến địa điểm quan trọng về mặt văn hóa tinh thần khi họ tiếp tục đấu tranh cho quyền lợi của mình (xem Hộp 1).

Hộp 1: Nguy cơ không đảm bảo được sự đồng thuận

Đập Xayaburi tại sông Mêkông: Để xuất xây dựng đập Xayaburi trên sông Mêkông đã gây ra nhiều chỉ trích và ý kiến trái chiều từ các tổ chức dân sự xã hội và cộng đồng địa phương. Kể từ đầu năm 2011 tổ chức River Coalition Campuchia (tạm dịch: Tổ chức liên minh các dòng sông) (RCC) do Diễn đàn các tổ chức phi chính phủ Campuchia quản lý đã yêu cầu đình chỉ việc thi công công trình đập Xayaburi. Tổ chức RCC đã đưa ra yêu cầu này vì công trình đó có thể đem đến tác động tiêu cực tới sinh kế của người dân Campuchia, đặc biệt là những người sống phụ thuộc vào đánh bắt cá ở vùng sông MêKông. Hơn nữa đập này có nguy cơ gây ngập úng, lũ lụt cho rừng và đất nông nghiệp. Ngoài ra đập này còn gây ra những tác động tiêu cực đến năng suất sinh thái của vùng đất ngập nước (nó chặn dòng phù sa có tác dụng duy trì sự màu mỡ của đất hạ nguồn và Đồng bằng châu thổ sông Mê Kông). Quy trình đánh giá tác động về môi trường của đập này cũng thể hiện nhiều thiếu sót vì nó chỉ báo cáo những xem xét về tác động bên trong đập nước và 10 km hạ nguồn. Theo báo cáo đánh giá chiến lược về

môi trường của Hội đồng sông Mê Kông (MRC), tác động về mặt kinh tế - xã hội và hệ sinh thái xuyên biên giới có thể sẽ xảy ra tại Campuchia. Ngoài ra, chi phí và lợi ích của dự án đập Xayaburi đối với các quốc gia có sông Mê Kông chảy qua rất khác nhau. Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào và Thái Lan được cho là sẽ nhận được nhiều lợi ích nhất từ việc xây dựng đập trong khi những chi phí về kinh tế - xã hội sẽ được phân bổ không tương xứng cho các nước hạ nguồn, cụ thể là Campuchia và Việt Nam.

Nguồn: STIMSON 2013, *NGO Forum's Campaign Against Xayaburi*. Available from: <<http://www.stimson.org/summaries/ngo-forums-campaign-against-xayaburi/>>. [28 December 2013].

Dự án mỏ Yanacocha của tập đoàn Newmont: Kế hoạch của tập đoàn Newmont nhằm mở rộng mỏ Yanacocha sang núi Quilish, Peru, là một trong những ví dụ điển hình nhất về những vấn đề có thể xảy ra khi cộng đồng không được tham vấn về dự án. Những cuộc biểu tình của cộng đồng đã làm Newmont thiệt hại khoảng 1,69 tỷ đô la Mỹ do tiến độ dự án chậm lại, buộc tập đoàn phải cam kết sẽ không bao giờ khai thác vàng trị giá 2,23 tỷ đô la Mỹ từ núi Quilish. Kinh nghiệm đã dẫn đến sự thay đổi trong nội bộ Newmont - hiện đang tham gia vào một trong những quy trình can dự của các bên liên quan quy mô nhất được thực hiện tại mỏ Akyem ở Ghana.

Nguồn: Anderson P 2011, *Free, Prior and Informed Consent: Principles and Approaches for Policy and Project Development*, RECOFTC – The Center for People and Forests, Bangkok. (original source: Lehr, A & G Smith 2010, *Implementing a Corporate Free, Prior and Informed Consent Policy*, Foley Hoag LLP, Boston and Washington DC. Available from: <www.foleyhoag.com>. [12 November 2013].

Dự án vàng Esquel: Ở Aentina, một dự án khai thác mỏ hầm mở có tên gọi Dự án vàng Esquel được đề xuất xây dựng gần thị trấn Esquel. Ngay từ ban đầu, công ty thực hiện dự án này đã không tham gia đối thoại với người dân thị trấn để có thể hiểu những mong đợi và mối quan tâm của họ. Công ty đã không thông báo với người dân thị trấn về những lợi ích và rủi ro tiềm năng của hình thức liên doanh của công ty. Sau đó vào tháng 3/2003 người dân nơi đây có cơ hội để quyết định có triển khai dự án hay không. Kết quả cho thấy đa số người dân từ chối việc thực hiện dự án. Do đó mỏ này đã không được hoàn thiện. Tiếng nói của người dân thị trấn được lắng nghe và do đó tất cả sự đầu tư trước đó cho dự án đều trở nên lãng phí.

Nguồn: World Resource Institute 2007, *Development Without Conflict: The Business Case for Community Consent*. Available from: <www.wri.org/publication/development-without-conflict>. [19 October 2013].

Do đó, FPIC là một quá trình tạo điều kiện thuận lợi cho tất cả các bên liên quan tham gia vào một dự án để xuất, đặc biệt nếu FPIC được thực hiện trước khi tiến hành đầu tư dự án (xem Hộp 2).

Hộp 2: Lợi ích của việc đảm bảo sự đồng thuận của người dân địa phương cho một dự án phát triển.

Ở Philippines, một dự án phát triển về khai thác khí đốt tự nhiên ngoài khơi, quần đảo Palawan nhận được hỗ trợ đáng kể từ người dân địa phương nhờ những nỗ lực thông báo cho cộng đồng bị ảnh hưởng và tìm kiếm sự đồng thuận của họ. Theo Viện Tài nguyên Thế giới, các nhà xây dựng dự án đã tổ chức: (1) Tiếp cận cộng đồng và phỏng vấn lấy ý kiến của lãnh đạo chủ chốt và người ra quyết định của địa phương; (2) tuyên truyền, phổ biến thông tin, giáo dục và truyền thông; (3) khảo sát nhận thức của người dân và tổ chức hội thảo có sự tham gia để giới thiệu dự án và xác nhận ban đầu kết quả khảo sát; và (4) lôi kéo sự tham gia vào việc xây dựng kế hoạch quản lý môi trường.

Trên cơ sở phản hồi của người dân địa phương, các nhà xây dựng dự án đã điều chỉnh đáng kể kế hoạch của họ và tiếp tục đối thoại với người dân trong suốt giai đoạn xây dựng. Điều này dẫn đến việc dự án được chấp nhận và thực hiện thành công.

Nguồn: World Resources Institute 2007, *Development Without Conflict: The Business Case for Community Consent*. Available from: <www.wri.org/publication/development-without-conflict>. [19 October 2013].

Đặc biệt, FPIC là một quá trình đang được triển khai, lặp đi lặp lại và nhiều tầng lớp chứ không phải là một hoạt động cần sự phê duyệt⁶ một lần. Điều này có nghĩa những người đề xuất dự án và cộng đồng địa phương cần phải thống nhất các hoạt động khác nhau ở các giai đoạn khác nhau của việc thực hiện dự án cho đến khi dự án kết thúc. Nếu thỏa thuận đạt được ngay trong những bước đầu của dự án thì sau đó nên tìm kiếm sự đồng thuận của người dân địa phương trước khi bắt đầu lập kế hoạch và thực hiện các bước tiếp theo trong đề xuất dự án. Đạt được sự đồng thuận để bắt đầu dự án là không đủ cho dự án để tiếp tục triển khai cho đến khi hoàn thành.

6. Sosa, I 2011, *License to Operate: Indigenous relations and free, prior and informed consent in the mining industry*. Available from: <http://www.sustainalytics.com/sites/default/files/indigenousepeople_fpic_final.pdf>. [19 October 2013].

कावेन उत्सर्जन तथा भण्डारणमा वनको भूमिका

The poster is titled 'कावेन उत्सर्जन तथा भण्डारणमा वनको भूमिका' (Role of Forest in Carbon Emission and Sequestration). It features several circular images: a tree, a landscape with a forest, and a power plant. Text on the poster includes 'कोषी उत्सर्जन गर्ने ११ अणु' (11 atoms of carbon dioxide emitted) and 'कोषी उत्सर्जन गर्ने ११ अणु' (11 atoms of carbon dioxide emitted). There are also logos for 'Forest' and other organizations.

The whiteboard contains handwritten text in Nepali. The text is arranged in two columns. The right column has '१४००' at the top, followed by '७६३०००', '१३३२००', and '००५०००'. The left column has some less legible text, possibly '५०००००', '१०००००', '१०००००', and '१०००००'.

Câu hỏi 2

Chữ “tự nguyện” có nghĩa gì trong quá trình FPIC?

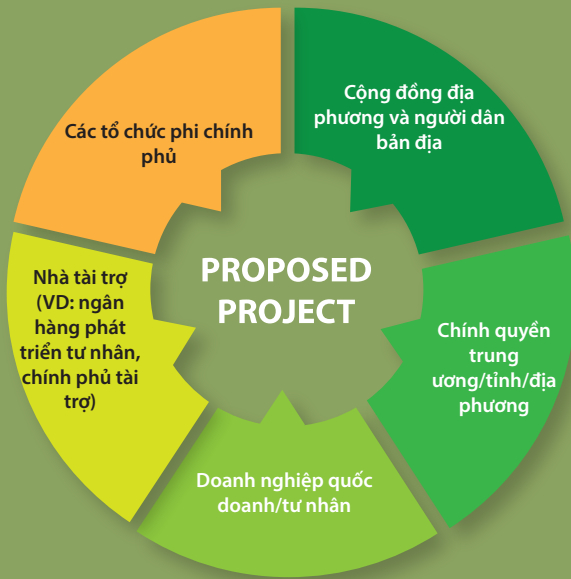
“Tự nguyện” trong FPIC nghĩa là các quyết định được đưa ra trong quá trình FPIC không bị ép buộc. Ví dụ: không bị ép buộc bằng vũ lực, đe dọa, áp bức hay áp lực từ bất cứ bên nào (cá nhân, công ty, tổ chức hay chính phủ?). Một quyết định tự nguyện tùy thuộc vào sự lựa chọn của các cá nhân liên quan cũng như vào tình huống cụ thể họ cần ra quyết định. Ví dụ: để thúc đẩy một quyết định “tự nguyện” thì điều tối thiểu cần làm là tổ chức các cuộc họp phù hợp về thời gian để cả nam giới và phụ nữ đều có thể tham gia, tất cả mọi người đều có thể tiếp cận với địa điểm ra quyết định mà không đặt phụ nữ vào bất kỳ tình huống nguy hiểm nào, tạo điều kiện tham gia tối đa trong quy trình ra quyết định.

FPIC cần bao gồm tất cả các bên liên quan có khả năng bị ảnh hưởng bởi quyết định đưa ra (xem Hộp 3). Việc có đại diện của các nhóm dễ bị tổn thương cùng với các bên liên quan khác như chính quyền địa phương và các tổ chức tại cơ sở là rất quan trọng. Thanh niên địa phương, người già, phụ nữ, nam giới, thành viên cộng đồng được giáo dục chính thống, các thành phần khác với kiến thức truyền thống, phong tục, chủ sở hữu đất đai và đại diện của các nhóm dân tộc khác nhau cần phải có mặt⁸. Sự tham gia đồng đủ của các thành phần này sẽ đảm bảo được việc thu thập quan điểm và mối quan tâm của tất cả các bên liên quan trong cuộc họp và từ đó sẽ đạt được sự đồng thuận cao. Chỉ có sự bao hàm đầy đủ và can dự của tất cả các bên liên quan trong buổi thảo luận mới đảm bảo được đồng thuận đích thực.

7. Edwards, K, Triraganon, R, Silori, C, & Stephenson, J 2012, *Putting Free, Prior, and Informed Consent into Practice in REDD+ Initiatives: A Training Manual*, RECOFTC, IGES and Norad, Bangkok, Thailand.

8. Mahanty, S & McDermott, CL 2012, 'Free, Prior and Informed Consent in Mining and Forest Certification: Lessons for REDD+'. Presented at "Beyond Carbon", *Justice and Equity in REDD+* workshop, University of Oxford. Available from: <www.eci.ox.ac.uk/redd/downloads/ppt/1-3-mcdermott.pdf>. [7 January 2014].

Hộp 3: Các bên liên quan thường tham gia vào quá trình FPIC

Nguồn: Adapted from Hill, C, Lillywhite, S & Simon, M 2010, *Guide to Free, Prior and Informed Consent*, Oxfam Australia. Available from: <http://www.culturalsurvival.org/sites/default/files/guidetofreepriorinformedconsent_0.pdf>. [12 January 2014].

Điều quan trọng là cần phải đưa mọi người vào chung một môi trường đối thoại. Cần cân nhắc việc quyền lực và cấu trúc phân tầng có thể ảnh hưởng đến các bên liên quan trong các thảo luận và quá trình ra quyết định (xem Hộp 4). Một cách để giảm tác động của hệ thống phân tầng xã hội hoặc ảnh hưởng quyền lực là làm việc trước tiên với các nhóm khác nhau một cách riêng lẻ; chẳng hạn như với phụ nữ, nam giới, dân tộc thiểu số và những người dễ bị tổn thương khác; sau đó trình bày kết quả với mọi đối tượng trước khi đưa ra quyết định cuối cùng.

Hộp 4: Ví dụ về quyền lực và phân tầng trong quy trình ra quyết định

Trong một nghiên cứu trường hợp của Poudyal và cộng sự (2013) về các yếu tố ảnh hưởng tới quản trị nội bộ của nhóm sử dụng lâm nghiệp cộng đồng (CFUG) tại Nepal, tác giả đã sử dụng 11 thông số để đánh giá hiệu quả quản trị nội bộ của CFUG. Liên quan cụ thể tới quyền lực và hệ thống cấu trúc phân tầng, một trong những thông số về quan hệ quyền lực, giải quyết tranh chấp và bình đẳng được phát hiện là có ảnh hưởng trực tiếp hoặc gián tiếp đến quản trị và quản lý tài nguyên của 2 nhóm CFUG mà tác giả đã nghiên cứu. Trong phạm vi các thông số của quản trị nội bộ nhóm, tác giả nhận thấy tầm quan trọng của các yếu tố như đẳng cấp, giai cấp, giáo dục, liên kết chính trị và lãnh đạo xã hội tới việc tạo nên ảnh hưởng quyền lực và có tiềm năng tăng cường hoặc làm suy yếu việc thực hành quản trị của nhóm CFUG. Những yếu tố này cuối cùng sẽ xác định sức mạnh vị thế của một cá nhân trong nhóm CFUG trong quá trình ra quyết định.

Ngoài ra trong khi Ban chấp hành và các tiểu ban khác áp dụng quyền lực chính thức của mình trong việc thực hiện các hoạt động của nhóm CFUGs thì các đảng phái chính trị lại gây ảnh hưởng trực tiếp lên các nhóm CFUGs trong quá trình bầu cử Ban chấp hành. Trên cơ sở trao đổi với thành viên nhóm CFUGs, thực tế cho thấy trong một nhóm CFUG, các thành viên không có bất kỳ tranh chấp nghiêm trọng nào với các thành viên khác về vấn đề quản trị rừng. Ở một nhóm CFUG khác, hầu hết các thành viên vẫn tin rằng lâm nghiệp cộng đồng là do Ban chấp hành kiểm soát. Điều này đôi khi đã tạo ra mâu thuẫn trong nội bộ nhóm.

Nguồn: Poudyal, BH, Paudel, G & Luintel, H 2013, 'Enhancing REDD+ outcomes through improved governance of community forest user groups', *Journal of Forest and Livelihoods*, vol. 11, no. 2.

Ngoài ra các nhà xây dựng và nhà thực hiện dự án cần cam kết bằng văn bản rằng họ sẽ không thực hiện các bước khác nhau của một dự án mà không có sự đồng thuận của các bên liên quan tại tất cả các điểm được thảo luận thấu đáo trong suốt thời gian thực hiện dự án. Trong trường hợp không có được sự đồng thuận, các bên cần thảo luận kỹ để xác định khi nào có thể sẽ đạt được điều đó⁹.

Người dân địa phương có nguy cơ bị ảnh hưởng từ dự án có quyền yêu cầu một luật sư, người trung gian, cố vấn pháp luật hoặc một cá nhân tương tự nếu họ cần hỗ trợ trong quá trình ra quyết định. Các nhà xây dựng và thực hiện dự án chịu trách nhiệm chi trả chi phí thuê hỗ trợ bên ngoài này. Quan trọng hơn cả là việc kiểm tra một cách độc lập để xác nhận xem quá trình tìm kiếm sự đồng thuận có tự nguyện và không chịu bất kỳ ảnh hưởng nào.

9. Anderson, P 2011, *Free, Prior and Informed Consent: Principles and Approaches for Policy and Project Development*. RECOFTC and GIZ, Bangkok, Thailand.

Câu hỏi 3

Chữ “trước” có nghĩa gì trong quá trình FPIC?

“Trước” trong FPIC đề cập đến một tình huống trong đó sự đồng thuận được tìm kiếm một cách đầy đủ trước khi phê duyệt dự án và trước khi các nguồn tài chính, trang thiết bị và nhân lực được phân bổ cho dự án đó.

“Trước” cũng đề cập đến sự cần thiết phải xem xét thời gian cần cho việc tìm kiếm một thỏa thuận. Người dân địa phương cần có đủ thời gian để nghiên cứu, xử lý thông tin và trải qua quá trình ra quyết định đã được thống nhất. Điều quan trọng là cần cho người dân đủ thời gian để phân tích và tìm kiếm thêm thông tin¹⁰. Việc thống nhất về thời gian cho quá trình ra quyết định cũng rất cần thiết.

Khoảng thời gian yêu cầu để có được sự đồng thuận phụ thuộc vào bản chất và quy mô của dự án được đề xuất, những tác động dự đoán của dự án đối với sinh kế của người dân địa phương, mức độ rủi ro và quy trình ra quyết định do người dân lựa chọn. Đây là một số yếu tố¹¹ cần quan tâm, cần nhắc.

Một lý do quan trọng khác của việc cần cung cấp đủ thời gian đó là để đảm bảo tất cả các yếu tố đầu vào và kiến nghị của người dân địa phương được lồng ghép vào kế hoạch dự án. Cách tiếp cận này sẽ đem lại lợi ích cho người đề xuất dự án cũng như cho cộng đồng địa phương. Cụ thể, đối với người đề xuất dự án, quy trình này sẽ tăng cường cơ hội đạt được sự đồng thuận với người dân. Đối với người dân địa phương, đây là cơ hội để họ có thể chia sẻ mối quan tâm hay những vấn đề của mình và để chắc chắn rằng mối quan tâm và vấn đề đó được xem xét, giải quyết. Trong một vài trường hợp, họ có thể chỉ đưa ra thỏa thuận với một số điều kiện nhất định.

10. Edwards, K, Triraganon, R, Silori, C, & Stephenson, J 2012, *Putting Free, Prior, and Informed Consent into Practice in REDD+ Initiatives: A Training Manual*, RECOFTC, IGES and Norad, Bangkok, Thailand.

11. Ibid

Câu hỏi 4

Chữ “được thông tin đầy đủ” có nghĩa gì trong quá trình FPIC?

“Được thông tin đầy đủ” trong bối cảnh FPIC có nghĩa là người dân địa phương được cung cấp thông tin chính xác, rõ ràng và đầy đủ bằng ngôn ngữ họ sử dụng. Những thông tin liên quan có thể bao gồm phạm vi, mục tiêu, thời gian, nguồn lực tài chính và con người của dự án, diện tích đất bị ảnh hưởng và quá trình FPIC sẽ thực hiện.

Tất cả những ai tham gia vào quy trình ra quyết định đều cần phải nắm rõ các khía cạnh khác nhau của dự án. Lý tưởng nhất là trước khi đưa ra một quyết định, người dân địa phương cần phải hiểu được các tác động của dự án lên môi trường, kinh tế và xã hội, lợi ích và thách thức đối với các nhóm người khác nhau của cộng đồng. Tác động lên quyền sở hữu đất, nguồn tài nguyên thiên nhiên và sinh kế, bao gồm biện pháp giảm thiểu/bồi thường, là những nhân tố quan trọng nhất cần cần nhắc trong quy trình chia sẻ thông tin.

Ngoài ra, thông tin cung cấp cho người dân địa phương cần mang tính không thiên vị, có nghĩa là thông tin cần phải trung lập, rõ ràng và đầy đủ. Quy trình chia sẻ thông tin cần được thúc đẩy bởi một bên thứ ba (xem Hộp 5). Các nhà xây dựng hoặc thực hiện dự án phải tiết lộ tất cả các mối quan tâm của họ một cách minh bạch ngay từ ban đầu vì thông tin mới có cần phải được chia sẻ với cộng đồng một cách kịp thời. Điều này cũng có nghĩa việc chia sẻ thông tin cần phải thực hiện theo một quá trình lặp đi lặp lại cho phép người đề xuất dự án và cộng đồng địa phương có thể đàm phán với nhau để đạt được sự thống nhất chung.

Nhìn chung, cần chia sẻ thông tin bằng ngôn ngữ địa phương¹² theo cách gặp mặt trực tiếp để đảm bảo người dân hiểu được thông tin đó và bất kỳ câu hỏi nào liên quan đến dự án đều được làm rõ ngay trong buổi gặp mặt. Thông tin cần được truyền tải thông qua phương tiện và công cụ có sự tham gia và phù hợp với văn hóa địa phương; ví dụ như qua các vai diễn hay phương pháp có sự tương tác để hỗ trợ quá trình chia sẻ thông tin. Việc cung cấp đầy đủ thời gian cho thành viên cộng đồng và người đề xuất dự án thảo luận giúp làm rõ các câu hỏi, quan ngại và vấn đề của cả hai bên (xem Hộp 6).

12. Hill, C, Lillywhite, S & Simon, M 2010, *Guide to Free, Prior and Informed Consent*, Oxfam Australia. Available from: <http://www.culturalsurvival.org/sites/default/files/guidetofreepriorinformedconsent_0.pdf>. [19 October 2013].

Hộp 5: Vai trò của thúc đẩy viên địa phương – kinh nghiệm của UN-REDD

Chương trình UN-REDD tại Indonesia và Việt Nam đã sử dụng quá trình FPIC trong những năm vừa qua khi triển khai các hoạt động sẵn sàng cho REDD+. Kinh nghiệm có được đã làm nổi bật tầm quan trọng của thúc đẩy viên địa phương trong quá trình FPIC và sự cần thiết phải đánh giá khả năng của thúc đẩy viên cơ sở và xây dựng năng lực cho họ.

Thúc đẩy viên cơ sở có thể làm nên cầu nối giữa các bên liên quan địa phương và chính phủ và/hoặc người xây dựng dự án. Sự hiểu biết của họ về quan điểm của địa phương và quốc gia, kiến thức kỹ thuật và văn hóa thực sự cần thiết cho một quá trình FPIC thành công.

UN-REDD cho rằng “thúc đẩy viên địa phương rất cần cho hoạt động nâng cao nhận thức và thảo luận hiệu quả”. Đây cũng chính là phần quan trọng cho việc lôi kéo sự tham gia của cộng đồng địa phương và người dân bản địa. Thúc đẩy viên hỗ trợ bằng cách xây dựng lòng tin giữa các bên. Những quan sát này được tổng hợp thông qua kinh nghiệm của dự án Nâng cao năng lực về REDD+ cho cấp cơ sở do RECOFTC thực hiện tại 5 quốc gia – Indonesia, Lào, Myanmar, Nepal và Việt Nam – nơi lực lượng thúc đẩy viên địa phương do dự án tập hợp có vai trò quan trọng trong công tác đào tạo và nâng cao nhận thức về biến đổi khí hậu và REDD+ cho các bên liên quan cấp cơ sở của 5 quốc gia dự án.

Nguồn: 1) UN-REDD Programme 2013, *Guidelines on Free, Prior and Informed Consent*. Available from: <www.un-redd.org/Launch_of_FPIC_Guidelines/tabid/105976/Default.aspx>. [12 November 2013]; 2) RECOFTC 2012, *Grassroots capacity building for REDD+ in Asia Pacific 2013: Annual Progress Report*, RECOFTC – The Center for People and Forests, Bangkok, Thailand.

Hộp 6: Kinh nghiệm của dự án Xây dựng năng lực về REDD+ cho cấp cơ sở tại Châu Á

Kinh nghiệm của dự án Xây dựng năng lực về REDD+ cho cấp cơ sở tại Châu Á do RECOFTC triển khai tại Indonesia, Lào, Myanmar, Nepal và Việt Nam cho thấy sự mô phỏng và các công cụ phù hợp về văn hóa đã rất hữu dụng cho việc giải thích các khía cạnh khác nhau của dự án, trong đó có khái niệm, phạm vi, vai trò của các bên liên quan và tác động có thể xảy ra, đặc biệt với người dân có trình độ học vấn khác nhau với ngôn ngữ địa phương khác nhau. Dự án sử dụng áp phích, tranh ảnh và một số cuốn sách đơn giản để giải thích khái niệm REDD+ và biến đổi khí hậu theo ngôn ngữ của các quốc gia dự án. Ngoài ra dự án cũng tổ chức các cuộc trình diễn múa rối nước tại Lào và Campuchia, diễn kịch và làm chương trình radio ở Nê Pan. Từ năm 2009 đến năm 2013, dự án đã nâng cao nhận thức cho hơn 35.000 bên liên quan cấp cơ sở về biến đổi khí hậu và REDD+ tại các quốc gia dự án.

Nguồn: RECOFTC 2012, *Grassroots capacity building for REDD+ in Asia Pacific 2013: Annual Progress Report*, RECOFTC – The Center for People and Forests, Bangkok, Thailand.

Ngoài việc chia sẻ thông tin đầy đủ về một dự án để xuất thì người đề xuất dự án và thúc đẩy viên chịu trách nhiệm thực thi FPIC cần phải chia sẻ những thành tố chính sau của FPIC cho người dân địa phương:

- Người dân địa phương có quyền tham gia vào quá trình FPIC;
- Tìm kiếm sự đồng thuận cho một dự án cần phải làm theo quá trình lặp đi lặp lại;
- Người dân địa phương có quyền xác định các vấn đề cần giải quyết thông qua quá trình FPIC;
- Thời gian và địa điểm tổ chức FPIC cần phải được người dân địa phương và người đề xuất dự án cùng thống nhất;
- Quá trình FPIC và cơ chế kiểm tra sự đồng thuận cần phải minh bạch, rõ ràng;
- Cơ chế khiếu nại là một phần không thể thiếu của FPIC và cơ chế đó cần phải có trước khi quá trình bắt đầu;
- Người dân địa phương có quyền tìm kiếm lời khuyên, cố vấn từ các chuyên gia bên ngoài về các lĩnh vực xã hội, kỹ thuật và pháp luật;
- Các giải pháp thay thế cho dự án đề xuất cần phải được thảo luận, cùng với đó những tác động tiềm năng, phương pháp giảm thiểu, gói đền bù và công tác theo dõi cần phải được lồng ghép vào kế hoạch dự án.

Câu hỏi 5

Chữ “đồng thuận” có nghĩa gì trong quá trình FPIC?

Người dân địa phương có quyền chấp nhận hay từ chối một dự án được đề xuất. Theo quy trình ra quyết định mà người dân lựa chọn, họ có quyền tham gia vào các thỏa thuận cho phép triển khai dự án cũng như từ chối dự án ở bất kỳ giai đoạn nào. Nói cách khác, họ có thể chấp thuận hoặc từ chối *đồng thuận*.

Đầu tiên cần phải hiểu người dân địa phương chấp thuận hay bác bỏ sự đồng thuận như thế nào và theo hình thức nào. Họ có thể làm theo một quy trình ra quyết định mà họ có và ưa thích. Tuy nhiên, nếu họ chưa có thì cần phải xây dựng một quy trình. Trong tất cả mọi trường hợp, cần xác định các cơ quan ra quyết định mà người dân mong muốn và tin tưởng.

Sự tham gia đầy đủ của người dân địa phương, đặc biệt là những người chịu ảnh hưởng từ dự án, rất cần thiết để đạt được sự đồng thuận và hỗ trợ của họ cho dự án. Tuy nhiên hình thức đồng thuận và ai sẽ đưa ra đồng thuận còn phụ thuộc vào giai đoạn hoạt động của dự án và các tiểu nhóm trong cộng đồng địa phương – những người sẽ chịu ảnh hưởng từ việc thực hiện dự án¹³. Hình thức đồng thuận có thể bao gồm đồng thuận bằng văn bản phục vụ nhu cầu tài liệu hóa; tuy nhiên, trên quan điểm đa dạng văn hóa và trong nhiều trường hợp do trình độ của người dân vùng nông thôn còn thấp nên đồng thuận bằng văn bản có thể sẽ không phải là hình thức đồng thuận phù hợp nhất. Trong trường hợp đó, người đề xuất dự án cần phải xác định quy trình, thủ tục và phương pháp tìm kiếm đồng thuận mà cộng đồng mong muốn. Việc điều chỉnh hình thức đồng thuận cần dựa trên công tác đánh giá định kỳ các cơ quan và quy trình ra quyết định được lựa chọn ở địa phương để có thể mang đến sự tham gia nhiều hơn và hiệu quả hơn cho quy trình ra quyết định trong tương lai.

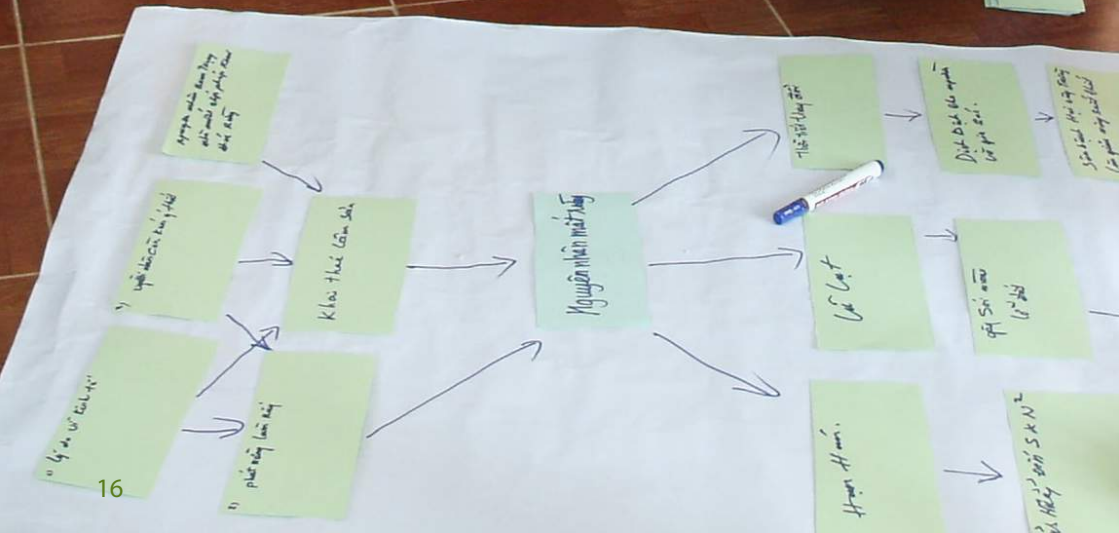
Để có thể có bằng chứng chính thức về việc sự đồng thuận đã được chấp thuận hay bác bỏ, cần xây dựng và lưu trữ một số tài liệu. Ví dụ, nếu hình thức văn bản không được chấp nhận hoặc làm những người có liên quan khó hiểu thì cần thống nhất về một hình thức tài liệu hóa khác phù hợp hơn về mặt văn hóa như phim hay ảnh chụp từ quá trình.

13. Anderson, P 2011, *Free, Prior and Informed Consent: Principles and Approaches for Policy and Project Development*, RECOFTC & GIZ, Bangkok, Thailand.

Tất cả các bên cần đưa ra sự đồng thuận của mình hoặc cần thảo luận để thống nhất giải pháp có lợi cho tất cả các bên. Trong trường hợp không đạt được sự đồng thuận cùng với việc nguồn lực tài chính và thời gian hạn hẹp thì cần kết thúc dự án hoặc điều chỉnh để bắt đầu FPIC trong khuôn khổ thời gian đã được xác định¹⁴.

14. Anderson, P 2011, *Free, Prior and Informed Consent: Principles and Approaches for Policy and Project Development*, RECOFTC & GIZ, Bangkok, Thailand.

Câu hỏi 6

Các lĩnh vực quản lý tài nguyên thiên nhiên khác nhau nào có thể áp dụng FPIC?

Như đã đề cập trong phần trả lời Câu hỏi 1, FPIC bắt nguồn từ lĩnh vực khai thác tài nguyên như công nghiệp khai thác mỏ, dầu khí và khí đốt. Một vài trong số những lĩnh vực này có sử dụng FPIC hoặc một hình thức khác của FPIC trong quy định của tổ chức. Họ đã nhận ra tầm quan trọng¹⁵ của FPIC qua kinh nghiệm thực hiện FPIC của mình. Về nguyên tắc, FPIC có liên quan tới tất cả các dự án có thể ảnh hưởng đến quyền của người dân địa phương về đất và sử dụng đất, lãnh thổ, nguồn tài nguyên, sinh kế và/hoặc dự án đó có thể có tác động đến sinh thái/môi trường. Vì vậy bất kỳ dự án nào do bên ngoài khởi xướng có liên quan đến tài nguyên thiên nhiên đều phải áp dụng quá trình FPIC. Bất kỳ dự án nào trong ngành lâm nghiệp đều thuộc thể loại này, ví dụ như xây đập thủy điện hay dự án về cấp nước, xây dựng đường giao thông hoặc đường sắt, cho thuê đất trồng rừng công nghiệp, xây dựng trang trại nuôi trồng thủy sản, các dự án đi qua vùng dân cư hoặc đất sử dụng đất nông nghiệp, đất làm vườn và đất rừng.

Ảnh hưởng của dự án có thể mang tính trực tiếp hoặc gián tiếp. Một ví dụ về ảnh hưởng trực tiếp là khi một dự án xây đập có thể sẽ gây ra ngập lụt đến các hộ gia đình sống trong và quanh vùng dự án. Ví dụ về ảnh hưởng gián tiếp là khi cây rừng trên một ngọn đồi bị chặt hạ để làm đường và khi mưa to sẽ dẫn đến xói mòn đất, gây ảnh hưởng đến đời sống của người dân trong khu vực đó.

15. Voss, M, & Greenspan, E 2012, *Community Consent Index: Oil, Gas and Mining Company Public Positions on Free, Prior, and Informed Consent*, Oxfam America Research Backgrounder series, Available from: <www.oxfamamerica.org/files/community-consent-index.pdf>. [7 January 2014].

Câu hỏi 7

Tại sao FPIC lại quan trọng trong lĩnh vực quản lý rừng và thực trạng FPIC hiện nay như thế nào?

FPIC cần cho thực hiện dự án nhằm không gây ảnh hưởng tiêu cực đến bất kỳ nhóm người dân địa phương nào. Bên cạnh các dự án phát triển nói chung hoạt động trên nhiều loại đất khác nhau, thì ngày càng có nhiều dự án liên quan đến đất rừng vì mục đích trồng rừng, khai thác gỗ, hoặc bảo vệ và duy trì rừng chất lượng cao. Một trong những dự án này có tên gọi “Giảm phát thải từ mất rừng và suy thoái rừng (REDD+)”¹⁶ với mục tiêu giảm phát thải khí CO₂ từ rừng bằng việc kiểm soát mất rừng và suy thoái rừng, đồng thời quản lý rừng bền vững.

Nhiều cộng đồng địa phương và người dân bản địa sống phụ thuộc vào nguồn tài nguyên rừng, bởi họ lấy củi, thức ăn, cỏ, chăn thả gia súc, hái lượm cây thuốc, hoặc bởi các mục đích tín ngưỡng. Do đó bất kỳ dự án nào tác động lên việc sử dụng rừng truyền thống đó cần phải được người dân địa phương chấp thuận. Những hoạt động này thường được thực hiện theo luật tục¹⁷. Quyền FPIC là thiết yếu¹⁸ nhất là khi luật¹⁹ và quy định sử dụng rừng còn yếu hoặc không có. Do đó, FPIC cần được áp dụng để đảm bảo cho quá trình phát triển công bằng cho tất cả các bên liên quan.

Những năm gần đây việc thừa nhận quyền tự quyết²⁰ của người địa phương đặc biệt là người dân bản địa đã được cải thiện đáng kể. Với REDD+, sự chấp nhận quyền tiếp cận đất tổ tiên hoặc đất theo luật tục đã được củng cố trong lĩnh vực lâm nghiệp chẳng hạn như Hướng dẫn của Chương trình UN-REDD về FPIC. Gần đây, FPIC được phối hợp thực hiện với các dự án REDD+, trồng rừng và các sáng kiến khác trong lĩnh vực lâm nghiệp²¹.

16. Để biết thêm thông tin, xin vui lòng xem tờ rơi “*Biến đổi khí hậu, rừng và bạn*” giải thích về REDD+ do RECOFTC ấn bản. Đăng tại: http://www.recoftc.org/site/upload/content/pdf/REDDGrassroots-Q&A_eng_FINAL_226.pdf [18/12/2013].
17. Tục lệ là những quy định hoặc hoạt động truyền thống đã trở thành một phần không thể thiếu của việc thực hiện một hoạt động được chấp thuận và mong đợi trong cộng đồng, nghề nghiệp, thương mại.
18. Colchester, M 2010, *Free, Prior and Informed Consent - Making FPIC work for forests and peoples*, The Forest Dialogue. Available from: <http://tfd.yale.edu/sites/default/files/tfd_fpic_researchpaper_colchester_lo-res.pdf>. [19 December 2013].
19. Luật hoặc nhóm luật được thông qua bởi một cơ quan lập pháp hoặc cơ quan quản lý nhà nước chính thức
20. Anderson, P 2011, *Free, Prior and Informed Consent: Principles and Approaches for Policy and Project Development*, RECOFTC & GIZ, Bangkok, Thailand.
21. Colchester, M & Ferrari, MF 2007, *Making FPIC - Free, Prior and Informed Consent - Work: Challenges and Prospects for Indigenous People*, FPIC Working Paper, Forest Peoples Programme. Available from: <<http://www.forestpeoples.org/sites/fpp/files/publication/2010/08/fpicsynthesisjun07eng.pdf>>. [19 December 2013].

Câu hỏi 8

Khung pháp lý và chính sách quốc gia, quốc tế nào cần phải sử dụng FPIC và thực tế việc thực hiện FPIC trong REDD+ đang diễn ra như thế nào?

Sự mô tả FPIC hoàn thiện nhất là từ Tuyên bố của Liên Hợp Quốc về Quyền của người bản địa (UNDRIP) (xem Hộp 7)²². Trong 5 quốc gia mục tiêu của dự án tăng cường năng lực REDD+ cấp cơ sở tại Châu Á²³ bao gồm Indonesia, Lào, Myanmar, Nepal, và Việt Nam, tất cả các nước ngoại trừ Lào đều đã ký vào tuyên bố. Mặc dù UNDRIP đã được chấp thuận tại 147 quốc gia trong năm 2007 nhưng tuyên bố này vẫn chưa mang tính ràng buộc về mặt pháp lý. Nội dung mô tả trong UNDRIP tập trung hoàn toàn vào quyền FPIC cho người dân bản địa. Tuy nhiên FPIC cũng cung cấp hướng dẫn hữu ích cho các cộng đồng địa phương khác vì một vài trong số họ sống tuân theo luật tục và phụ thuộc vào nguồn tài nguyên thiên nhiên để phát triển sinh kế, niềm tin và văn hóa²⁴.

Một tuyên bố khác của Liên hợp quốc, Quyền phát triển, chỉ ra rằng “tất cả mọi người đều có quyền phát triển”²⁵. Được thông qua trong phiên họp toàn thể lần thứ 97 và có hiệu lực từ ngày 2/12/1986, tuyên bố này có liên quan đến FPIC vì để phát triển có thể bền vững và đem lại lợi ích cho tất cả mọi người thì người dân địa phương cần có khả năng kiểm soát mục tiêu phát triển của họ. Sự tham gia của cộng đồng vào các dự án có ảnh hưởng đến họ cần phải tuân thủ theo quá trình FPIC²⁶.

22. Edwards, K, Triraganon, R, Silori, C, & Stephenson, J 2012, *Putting Free, Prior, and Informed Consent into Practice in REDD+ Initiatives: A Training Manual*, RECOFTC, IGES and Norad, Bangkok, Thailand.

23. Dự án Nâng cao năng lực về REDD+ cho cấp cơ sở tại Châu Á đang được RECOFT triển khai với sự tài trợ của Cơ quan Hợp tác và Phát triển Na uy (NORAD) từ năm 2009. Dự án tập trung chủ yếu vào xây dựng năng lực cho các bên liên quan cấp cơ sở về REDD+, trong đó có cộng đồng địa phương sống phụ thuộc vào đất rừng để phát triển sinh kế, cán bộ nhà nước tại địa phương, các tổ chức phi chính phủ, tổ chức dân sự xã hội, nhà bảo địa phương, thanh niên và các tổ chức dựa trên cộng đồng để họ có thể tích cực đóng góp vào chương trình REDD+ trong tương lai và hưởng lợi từ chương trình đó.

24. Conservation International 2013, *Free, Prior, Informed Consent in Context*. Available from: <www.conservation.org/about/centers_Programmes/itpp/pages/free-prior-informed-consent-case-studies.aspx>. [12 December 2013].

25. United Nations 1986, *Declaration on Right to Development*. Available from: <<http://www.un.org/documents/ga/res/41/a41r128.htm>>. [12 November 2013].

26. Edwards, K, Triraganon, R, Silori, C, & Stephenson, J 2012, *Putting Free, Prior, and Informed Consent into Practice in REDD+ Initiatives: A Training Manual*, RECOFTC, IGES and Norad, Bangkok, Thailand.

Có một số công ước và tiêu chuẩn quốc tế khác đề cập đến thành phần của FPIC đã được nhiều quốc gia trên thế giới ký kết. Ví dụ như Điều 6 của Công ước về các dân tộc và bộ lạc bản địa ở các quốc gia độc lập (ban hành bởi Tổ chức Lao động quốc tế tại số 169, năm 1989) chỉ ra rằng người dân bản địa cần phải được tham vấn “bất kỳ khi nào có sự cân nhắc về các biện pháp hành chính hay pháp luật mà có thể ảnh hưởng trực tiếp đến họ” và rằng những tham vấn này “sẽ được thực hiện theo hình thức và bối cảnh phù hợp nhằm đạt được thỏa thuận hay đồng thuận về các biện pháp đó”²⁷.

Công ước về đa dạng sinh học (1992) cũng khẳng định nguyên tắc của FPIC. Điều 8 (j) chỉ ra rằng việc tiếp cận kiến thức truyền thống, sáng kiến và thực tiễn của cộng đồng địa phương và người dân bản địa cần phải có sự đồng thuận với sự thông tin đầy đủ từ trước hoặc chấp thuận được thông tin đầy đủ từ trước của những người nắm giữ những kiến thức, sáng kiến và thực tiễn đó.

Trong bối cảnh REDD+, trong một số Hội nghị các bên (COP) gần đây về Công ước khung Liên Hợp Quốc về biến đổi khí hậu (UNFCCC) đã có nhiều quan tâm đáng kể đến FPIC. Cho tới cuối năm 2010, yêu cầu về xã hội và môi trường trong REDD+ dựa trên Tuyên ngôn của UNDRIP đã được nhấn mạnh. Gần đây Chương trình UN-REDD đã xây dựng Hướng dẫn về Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ²⁸ nhằm tiến tới các quy trình tham vấn những người nắm quyền của các bên liên quan một cách hiệu quả với và phù hợp với trách nhiệm, và trách nhiệm của họ trong khuôn khổ luật pháp quốc tế nhằm đạt được sự đồng thuận trong các quốc gia đối tác khi có thể.

27. International Labour Organization 1989, *Indigenous and Tribal Peoples Convention - C169*, (No. 169). Available from: <http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0:NO::P12100_ILO_CODE:C169#A6>. [7 January 2014].

28. UN-REDD Programme 2013, *Guidelines on Free, Prior and Informed Consent*. Available from: <www.un-redd.org/Launch_of_FPIC_Guidelines/tabid/105976/Default.aspx>. [12 November 2013].

Hộp 7: Quyền FPIC

Tuyên ngôn của Liên Hợp Quốc về quyền của người dân bản địa (UNDRIP) quy định tại Điều 32 (mục 2): “Các bang (quốc gia) cần phải tham vấn và hợp tác tốt với người dân bản địa thông qua các cơ quan đại diện của họ để đạt được ĐỒNG THUẬN DỰA TRÊN NGUYÊN TẮC TỰ NGUYÊN, TRƯỚC và ĐƯỢC THÔNG TIN ĐẦY ĐỦ trước khi phê duyệt bất kỳ một dự án nào có ảnh hưởng tới lãnh thổ của họ”.

Nguồn: United Nations 2008, *United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples*. Available from: <http://www.un.org/esa/socdev/unpfi/documents/DRIPS_en.pdf>. [7 January 2014].

Công ước số 169 của Tổ chức Lao Động thế giới quy định tại Điều 7.1: “những người dân liên quan phải có quyền quyết định những vấn đề ưu tiên của mình trong quá trình phát triển vì quá trình đó ảnh hưởng đến cuộc sống, tín ngưỡng, thể chế và đời sống tinh thần của họ” và “để kiểm soát sự phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của họ” tới mức có thể. Điều 16 quy định “Việc di dân sẽ chỉ được thực hiện khi có sự đồng thuận một cách tự nguyện và được thông tin đầy đủ của họ”.

Nguồn: International Labour Organization 1989, *Indigenous and Tribal Peoples Convention - C169, (No. 169)*. Available from: <http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C169#A6>. [7 January 2014].

Tuy nhiên, vì REDD+ vẫn còn đang ở trong giai đoạn phát triển ban đầu nên những cuộc thảo luận liên quan đến FPIC trong REDD+ mới chỉ được thực hiện ở những năm gần đây tại một số khu vực thí điểm và một số dự án REDD+. Phương châm REDD+ “không gây hại” cho người dân địa phương trong bất kỳ tình huống nào được đặt làm trung tâm của các sáng kiến hiện nay về FPIC trong REDD+.

Ở cấp quốc tế, một số ít các quốc gia đã thông qua luật về FPIC, ví dụ như ở Philippines năm 1997 và Peru năm 2010. Trong bối cảnh của Châu Á Thái Bình Dương, trường hợp của Philippines rất điển hình. Philippines đã ban hành luật về quyền của người bản địa (IPRA)²⁹ năm 1997. Luật này công nhận quyền tự quyết của người dân bản địa và cung cấp cơ chế bảo vệ tài sản tổ tiên cũng như các nguồn tài nguyên của người bản địa. Luật IPRA tiếp nhận khái niệm FPIC là phương tiện bảo vệ quyền và lợi ích của người bản địa, cho họ quyền phát biểu ý kiến của mình về những vấn đề ảnh hưởng đến họ. Luật IPRA yêu cầu FPIC phải được thực hiện trước khi khai thác nguồn tài nguyên trên đất đai và tài sản của tổ tiên của người bản địa. Có nhiều cơ chế và khuôn khổ cấp quốc gia ở khu vực phản ánh các nguyên tắc và giá trị cốt lõi của FPIC. Ví dụ: quy trình có tên gọi “Cải cách giao quyền đất cộng đồng” ở Thái Lan, “Luật khu bản tồn” ở Campuchia³⁰, “Luật tự trị địa phương” ở Nepal³¹. “Đánh giá tác động môi trường”³² ở Thái Lan. Gần đây nhất, phán quyết của Tòa án hiến pháp Indonesia là một minh chứng khác về khôi phục quyền sử dụng đất rừng cho người dân bản địa. Phán quyết tòa án cũng công nhận quyền tự quyết cho cộng đồng bản địa (xem Hộp 8).

29. Republic of the Philippines 1997, *The Indigenous Peoples' Rights Act of 1997, Republic Act (No. 8371)*. Available from: <<http://www.gov.ph/1997/10/29/republic-act-no-8371/>>. [7 January 2014].

30. Council for Development of Cambodia n.d., *Law on Nature Protection Areas (Protected Area Law, No. 080104)*. Available from: <http://www.cambodiainvestment.gov.kh/law-on-nature-protection-area-protected-areas-law_080104_080104.html>. [7 January 2014].

31. Nepal Law Commission 1999, *Local Self Governance Law 2055*. Available from: <[http://www.lawcommission.gov.np/en/prevaling-laws/Prevaling-Laws/Statutes---Acts/English/Local-Self-governance-Act-2055-\(1999\)](http://www.lawcommission.gov.np/en/prevaling-laws/Prevaling-Laws/Statutes---Acts/English/Local-Self-governance-Act-2055-(1999))>. [7 January 2014].

32. Edwards, K, Triraganon, R, Silori, C, & Stephenson, J 2012, *Putting Free, Prior, and Informed Consent into Practice in REDD+ Initiatives: A Training Manual*, RECOFTC, IGES and Norad, Bangkok, Thailand.

Hộp 8: Tòa án hiến pháp khôi phục quyền sử dụng rừng luật tục của người dân bản địa ở Indonesia

Tòa án hiến pháp Indonesia đưa ra một phát quyết lịch sử vào tháng 5 năm 2013 cho người dân bản địa Indonesia với nội dung không được phân loại rừng luật tục của người dân bản địa vào “khu vực rừng nhà nước”. Điều này đã mở đường cho sự công nhận rộng rãi quyền của người dân bản địa tại quốc gia này.

Theo Điều 25 của Tuyên bố Liên Hợp Quốc về Quyền của người dân bản địa (UNDRIP) về quyền sử dụng đất, phán quyết tòa án công nhận “quyền tự quyết, quyền sử dụng đất, không gian và tài nguyên thiên nhiên, quyền sở hữu trí tuệ và bản sắc văn hóa, quyền đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ, quyền xác định mô hình và loại hình xây dựng phù hợp với họ”.

Phán quyết này được đưa ra sau khi có đơn kiến nghị phản đối cách thức xử lý của Luật Lâm nghiệp 1999 với “rừng luật tục” của người dân bản địa khi chỉ cho họ một ít quyền nhỏ trong khu vực rừng nhà nước. Phán quyết giờ đây đã mở đường cho việc tái giao rừng đáng kể cho người bản địa vốn đã từ lâu sinh sống và chăm sóc những khu rừng đó. Số liệu thống kê của chính phủ năm ngoái cho thấy có hơn 32.000 ngôi làng có đất nằm trên vùng đất được phân loại “khu vực rừng nhà nước”.

Nguồn: Decision Number 35/PUU-X/2012 for the sake of justice under the one almighty God 2013. *The Constitutional Court of the Republic of Indonesia*. Available from: <http://www.aman.or.id/wp-content/plugins/downloads-manager/upload/Constitutional_Court_Ruling_16_May_2013.pdf>. [January 12, 2014].

Câu hỏi 9

Những thách thức chính nào gây cản trở việc thực hiện FPIC trong REDD+ và cơ quan nào sẽ đảm bảo FPIC trong REDD+ được thực thi ở cấp quốc gia?

FPIC cần được những người xây dựng dự án khởi xướng và được một bên độc lập thứ ba đánh giá. Tuy nhiên không có sự đảm bảo nào về việc FPIC sẽ luôn được thực hiện như mong đợi. Ví dụ như ở Indonesia, một bên độc lập xác minh FPIC được cho là quá nhẹ tay trong việc đánh giá việc tuân thủ FPIC³³. Tương tự trong một trường hợp ở Philippines, có rất nhiều ví dụ minh chứng cho sự yếu kém trong thực hiện FPIC do hiểu sai và vận dụng không đúng quá trình FPIC (xem Hộp 9).

Kinh nghiệm vẫn đang được tích lũy và chia sẻ để rút ra bài học và cải thiện quy trình. Tuy nhiên điều quan trọng lưu ý là mỗi tình huống sẽ khác nhau và do đó cần thích ứng FPIC theo bối cảnh, như được rút ra từ kinh nghiệm của Chương trình UNREDD Việt Nam (xem Hộp 10). Do đó chi tiết về quá trình FPIC được áp dụng như thế nào, khi nào, ở đâu và với ai rất cần thiết như đã trình bày trong các phần trước.

Như đề cập trong các ví dụ ở Hộp 9 và Hộp 10, việc thực hiện FPIC trong REDD+ tại địa phương gặp một số thách thức chủ yếu sau:

- Cộng đồng địa phương cần có đầy đủ thời gian để tham gia vào FPIC và họ phải được đền bù thỏa đáng.
- Những thành viên cộng đồng tham gia vào quy trình ra quyết định nên là những người tham gia vào quy trình tìm kiếm sự đồng thuận. Trong trường hợp này sự liên tục sẽ được duy trì và các tham dự viên có thể tiếp tục được thông tin về các khía cạnh có liên quan của dự án và của FPIC.
- Các bên cần phải tuân thủ và tôn trọng tất cả những thống nhất về hạn chót được đưa ra.
- Mặc dù quá trình FPIC có thể phức tạp nhưng quan trọng là các thỏa thuận bắt buộc phải được tuân theo ở cấp địa phương, quốc gia và cả cấp khu vực.
- Sở hữu đất đai theo luật tục và luật pháp cần phải được xem xét và tôn trọng trong quá trình FPIC. Điều này đòi hỏi cần có nhiều thời gian.

33. Edwards, K, Tiriraganon, R, Silori, C, & Stephenson, J 2012, *Putting Free, Prior, and Informed Consent into Practice in REDD+ Initiatives: A Training Manual*, RECOFTC, IGES and Norad, Bangkok, Thailand.

- Năng lực của các bên liên quan cần phải được tăng cường để họ có thể tham gia hiệu quả vào quá trình FPIC, đặc biệt khi dự án còn mới với cộng đồng địa phương và người dân bản địa.
- Tất cả các nhóm cộng đồng địa phương và người dân bản địa cần phải được cung cấp đủ thời gian đặc biệt đối với việc thu thập thông tin tổng hợp và xây dựng niềm tin cho các bên tham gia vào quy trình.
- Việc truyền tải toàn bộ thông tin dự án theo ngôn ngữ địa phương cho cộng đồng địa phương và người dân bản địa theo cách thức phù hợp về văn hóa là một thách thức lớn. Do đó hiệu quả nhất là thuê thúc đẩy viên là người địa phương cùng tham gia với người đề xuất dự án và thành viên cộng đồng địa phương. Vì vậy trước khi thúc đẩy viên lần đầu tiên đến với cộng đồng và người dân bản địa, họ cần phải được thông tin đầy đủ về dự án; đồng thời năng lực của họ cũng cần được nâng cao để có thể truyền tải một cách tốt nhất những thông tin về dự án cho cộng đồng.
- Nếu không một thúc đẩy viên nào nói được ngôn ngữ của cộng đồng địa phương và người dân bản địa thì cần chỉ định một người phiên dịch có năng lực.
- Cần có cơ chế khiếu nại để người dân bày tỏ những bức xúc hay sự không hài lòng của mình nhằm tránh những mâu thuẫn “lớn dần”.
- Những thông tin cung cấp cho người dân cần phải đầy đủ và trung lập
- Cần có một quy trình xác minh độc lập và hoàn thiện
- Đối với REDD+, các nhà tài trợ và những người ủng hộ cho REDD+ vẫn chưa đồng nhất trong cách sử dụng thuật ngữ “đồng thuận”. Điều này làm tăng thách thức trong việc thực hiện FPIC trên thực tiễn.
- Nhằm tránh sự ảnh hưởng của người đề xuất dự án, cần thực hiện FPIC một cách phù hợp bằng việc không áp đặt hay đe dọa để đạt được đồng thuận, ví dụ như ép buộc, mua chuộc, đe dọa hoặc gây áp lực chính trị và xã hội.

Hộp 9: Ví dụ về thách thức có liên quan đến việc thực hiện FPIC

Tại Philippines, sự yếu kém trong thực hiện quá trình FPIC của các công ty khai khoáng đã dẫn đến hậu quả cấu trúc hệ thống không đầy đủ và thất bại trong thực hiện. Ví dụ, những yếu kém về hệ thống có thể kể tên như sau:

- Trước năm 2012, FPIC được yêu cầu thực hiện chỉ một lần – vào thời điểm bắt đầu dự án
- Không có một thủ tục nào được thực hiện để phản đối việc đồng thuận chỉ được thực hiện một lần hoặc để hoãn lại một dự án không tuân thủ theo nguyên tắc đảm bảo FPIC.
- Chỉ cần có đồng thuận của người dân bản địa kể cả khi dự án có thể ảnh hưởng tới những người không phải là người bản địa.
- Không có cơ chế giám sát xác định hành vi vi phạm trong quá trình FPIC và thực hiện Biên bản thỏa thuận (MoA) giữa công ty khai khoáng và người dân bản địa.
- Việc ký kết Biên bản thỏa thuận được thực hiện bên ngoài cộng đồng có thể gây mất lòng tin của cộng đồng đối với những người lãnh đạo và các bên ký kết được chỉ định.

Các vấn đề trong công tác thực hiện cũng gây ảnh hưởng đến quá trình FPIC, ví dụ như:

- Công ty thất bại trong việc thực hiện tham vấn trước với cộng đồng trên hiện trường
- Không tôn trọng quá trình mang tính tập quán của người dân bản địa trong việc ra quyết định hoặc trong tuyên ngôn hay giao thức FPIC
- Trình bày sai lệch về tình hình địa phương trên phương tiện truyền thông và kiểm soát nguồn thông tin
- Dùng quà để hối lộ và cưỡng chế
- Chính phủ không có can thiệp phù hợp để đảm bảo thực hiện FPIC trước khi bắt đầu dự án
- Thông tin chỉ được phía nhà đề xuất dự án cung cấp; chính phủ đưa ra những hướng dẫn không đầy đủ về nội dung thông tin và thiếu sự tuyên truyền phổ biến thông tin một cách công khai
- Thiếu cơ chế khiếu nại, thông tin, giáo dục và truyền thông không đầy đủ về quá trình FPIC và dự án để thông tin cho việc ra quyết định.

Nguồn: Oxfam America 2013, *Free, Prior and Informed Consent in the Philippines*, Briefing Paper. Available from: <<http://www.oxfamamerica.org/files/fpic-in-the-philippines-september-2013.pdf>>. [7 January 2014].

Các cơ quan quốc gia ban hành luật hay quy định về FPIC phải chịu trách nhiệm đảm bảo rằng FPIC được tuân thủ. Việc kiểm tra cần được các cơ quan quốc gia có liên quan bắt đầu, tuy nhiên tốt nhất là có một bên tư vấn độc lập tham gia vào giám sát việc thực hiện FPIC. Đặc biệt trong bối cảnh cụ thể của REDD+, các cơ quan quốc gia chịu trách nhiệm về REDD+ cần khởi xướng kiểm tra việc thực hiện FPIC. Các tổ chức phi chính phủ quốc gia làm việc về FPIC hoặc Ủy ban quốc gia của người bản địa (NCIP) (ví dụ: tại Philippines) có thể điều tra trung lập. Một cá nhân hay một nhóm người không tham gia vào quá trình FPIC rất phù hợp cho việc thực hiện kiểm tra trung lập. Gần đây có hai tổ chức có kinh nghiệm chứng thực quá trình đồng thuận trong REDD+ có tên gọi Liên minh khí hậu, cộng đồng và đa dạng sinh học và Tiêu chuẩn các bon (CCBA) được xác minh.

Không có hình phạt nào được áp dụng nếu FPIC không được thực hiện một cách đầy đủ, theo cách không trung lập, hoặc theo cách khác với những hướng dẫn³⁴ đưa ra. FPIC cũng nhằm giảm thiểu một cách tối đa rủi ro khi thực hiện một dự án đề xuất. Như đề cập phía trên, việc thực hiện một quá trình FPIC công bằng và đầy đủ rất có lợi cho người đề xuất dự án và cộng đồng địa phương trong đó có người dân bản địa.

34. Motoc, A & theTebtebba Foundation 2005, *Legal Commentary on the Concept of Free, Prior and Informed Consent*, Legal Working Paper Submitted to 21st Session of Commission on Human Rights. Available from: <www2.ohchr.org/english/issues/indigenous/docs/wgip23/WP1.doc>. [5 January 2014].

Hộp 10: Kinh nghiệm thực hiện FPIC của Việt Nam

Chương trình UN-REDD Việt Nam là chương trình đầu tiên thực hiện FPIC tại hai huyện của tỉnh Lâm Đồng trong năm 2010. Một quy trình gồm 9 bước đã được xây dựng: (1) chuẩn bị, ví dụ xây dựng tài liệu truyền thông; (2) tham vấn với các cán bộ nhà nước tại địa phương; (3) tuyển dụng thúc đẩy viên địa phương; (4) tập huấn cho thúc đẩy viên địa phương; (5) tổ chức sự kiện nâng cao nhận thức cho địa phương; (6) tham dự các cuộc họp thôn; (7) ghi chép các quyết định; (8) thúc đẩy viên báo cáo lại với Chương trình UN-REDD Việt Nam; và (9) xác minh và đánh giá.

Ba phát hiện chính được báo cáo trong quá trình xác minh bao gồm:

- a) Cần tiếp tục thông tin về rủi ro và chi phí của chương trình REDD+ được đề xuất;
- b) Không đủ thời gian cho thảo luận trong nội bộ thôn. Thời gian họp chỉ kéo dài 2 tiếng không đủ cho thảo luận sâu;
- c) Không có cơ chế đánh giá và khiếu nại độc lập cho người dân địa phương.

Qua những phát hiện này, quá trình FPIC đã được rà soát và cải thiện để thực hiện trên các tỉnh khác ở Việt Nam và các quốc gia khác.

Sources: UN-REDD Programme 2010, *Applying Free Prior and Informed Consent in Vietnam*. Available from: <www.unredd.net/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=849&Itemid=53>. [12 November 2013]. 2) RECOFTC 2010, *Evaluation and Verification of the Free, Prior and Informed Consent Process under the UN-REDD Programme in Lam Dong Province, Vietnam*. Available from: <www.unredd.net/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=849&Itemid=53>. [12 November 2013].

Câu hỏi 10

Vai trò của người dân địa phương với việc áp dụng FPIC trong bối cảnh REDD+ là gì?

Người dân địa phương có quyền chấp thuận hay từ chối đồng thuận của họ tại các thời điểm khác nhau. Lý tưởng nhất, họ nên là những người đưa ra quyết định cuối cùng. Để đạt được một quyết định đồng thuận hay từ chối thì cần lưu ý những điểm sau:

- Người dân địa phương cần phải tự tổ chức và thống nhất về quá trình tìm kiếm sự đồng thuận, cơ quan và người đại diện của họ.
- Người dân địa phương có quyền yêu cầu bồi thường cho khoảng thời gian mà họ dành để tham gia thu thập thông tin FPIC.
- Quá trình này sẽ thuận lợi hơn nếu các bên liên quan cởi mở và sẵn sàng học hỏi về các khía cạnh của dự án mới, đồng thời dành đủ thời gian để thảo luận về dự án đề xuất và/hoặc các lựa chọn thay thế.
- Quá trình này có thể được thúc đẩy viên địa phương dẫn dắt. Họ là những người có kỹ năng làm đơn giản hóa các yếu tố chính của một dự án để xuất theo cách mà người dân thôn bản địa phương dễ hiểu và dễ nắm bắt. Để chia sẻ thông tin về dự án một cách dễ hiểu hơn, có thể sử dụng các công cụ đơn giản như tranh ảnh, đóng kịch, múa rối, hát, v.v...
- Thúc đẩy viên cấp cơ sở cũng có vai trò quan trọng trong việc khuyến khích các bên liên quan, trong đó có phụ nữ, chia sẻ quan điểm của họ và vì thế có thể đóng góp bằng cách tích cực tham gia vào quá trình FPIC. Một số phương pháp tiếp cận cơ bản có thể sử dụng để giúp cộng đồng địa phương chia sẻ quan điểm mang tính xây dựng hơn bao gồm việc đề cập một cách rõ ràng các vấn đề và mối quan tâm khác nhau của cộng đồng địa phương, thúc đẩy thảo luận nhóm nhỏ trong các nhóm kinh tế xã hội khác nhau trong thôn, tổng hợp kết quả thảo luận và trình bày lại với cộng đồng địa phương.
- Tất cả các bên liên quan bao gồm phụ nữ, nhóm dân tộc thiểu số, các nhóm thiệt thòi khác và ý kiến từ những đại diện của họ cần phải được tôn trọng vì mục đích học hỏi lẫn nhau.
- Khuyến khích người dân địa phương xây dựng lòng tin với các bên liên quan có thể tham gia vào dự án đề xuất ở các giai đoạn khác nhau cũng rất hữu ích, hoặc xây dựng lòng tin với những người chưa mà họ chưa từng chia sẻ quan điểm về dự án.
- Cần thiết lập và vận hành các thể chế ra quyết định và cơ chế khiếu nại.
- Người dân địa phương có thể quyết định họ có thuê bên thứ ba hay thuê cố vấn pháp luật hay không.

THE CENTER FOR PEOPLE AND FORESTS

Sứ mệnh của RECOFTC là tăng cường năng lực cho người dân địa phương để họ có quyền tốt hơn, quản trị cải thiện hơn và lợi ích công bằng hơn từ quản lý cảnh quan rừng bền vững trong khu vực Châu Á - Thái Bình Dương.

RECOFTC có vị trí đặc biệt và quan trọng trong thế giới lâm nghiệp. RECOFTC là tổ chức phi lợi nhuận quốc tế duy nhất, chuyên về phát triển năng lực cho lâm nghiệp cộng đồng. RECOFTC tham gia vào các mạng lưới chiến lược và đối tác có hiệu quả với các chính phủ, tổ chức chính phủ, xã hội dân sự, khu vực tư nhân, người dân địa phương và các viện đào tạo, nghiên cứu trong và ngoài khu vực Châu Á - Thái Bình Dương. Với hơn 25 năm kinh nghiệm trên tầm quốc tế và cách tiếp cận năng động trong xây dựng năng lực – bao gồm cả nghiên cứu, phân tích, các điểm trình diễn và sản phẩm đào tạo – RECOFTC triển khai giải pháp đổi mới cho con người và rừng.

RECOFTC – The Center for People and Forests

P.O. Box 1111

Kasetsart Post Office

Bangkok 10903, Thailand

Tel: (66-2) 940-5700

Fax: (66-2) 561-4880

info@recoftc.org

www.recoftc.org

RECOFTC – Trung tâm vì Con người và Rừng

Tầng 3, số 2 Trần Huy Liệu, Ba Đình

Hà Nội, Việt Nam

Tel: (84 4) 3726-4745

Fax: (84 4) 3726-4745

Norad